

Slovenská důchodová reforma

03.března 2005 Jana Jelínková

Slovenská republika se stala během působení současné koaliční vlády „východoevropským tygrem“, který je pro mnohé vzorem provádění ekonomických reforem. Mezi hlavní reformy, které Dzurindova vláda zatím provedla, patří také zásadní reforma důchodového systému.

Podívejme se, jak konkrétně tato změna proběhla a co by mohlo být použito i u nás.

System tří pilířů

V období od 1. ledna 2005 do června 2006 se občané Slovenska v aktivním věku budou moci rozhodnout, zda chtějí dostávat svůj budoucí povinný starobní důchod z jednoho anebo ze dvou zdrojů. Tyto zdroje se zpravidla nazývají pilíře důchodového systému.

Občan může zůstat pouze v jednom pilíři, který ve slovenském případě reprezentuje Sociální pojišťovna. V takovém případě občan i jeho zaměstnavatel nadále platí odvody do Sociální pojišťovny. Občan v tomto případě bude celý starobní důchod dostávat výlučně ze Sociální pojišťovny. Důchod tedy bude financovaný z odvodů všech pracujících osob. I tento systém, kdy občan zůstane pouze v prvním pilíři, však přinese jednu změnu. Důchod bude spravedlivější než v dosavadním systému, který byl velmi podobný tomu českému, protože bude zohledňovat počet odpracovaných roků a příjem občana za celý pracovní život. První pilíř můžeme nazývat jako průběžný, jedná se o klasický státní důchod.

Občan má možnost volby

Druhou možností pro občana je zapojení do druhého pilíře. Ten reprezentují osobní důchodové účty, které spravují důchodové správcovské společnosti a bývá proto nazýván jako pilíř kapitalizační. Občan si bude moci zvolit jednu z těchto soukromých společností.

Zapojení do druhého pilíře ovšem občana nestojí ani o jednu slovenskou korunu více. Naopak u toho, kdo se zapojí do druhého pilíře, bude část odvodů, které dosud platil zaměstnavatel do Sociální pojišťovny, odváděna na osobní důchodový systém u vybrané důchodové společnosti. Celková částka odvodů se nezmění, ale pouze se rozdělí mezi první pilíř (odvody do Sociální pojišťovny) a druhý pilíř (odvody do jedné z důchodových společností).

Peníze na osobním důchodovém účtu bude důchodová společnost investovat a tím je zhodnocovat. Při zapojení do druhého pilíře bude tedy občan dostávat jeho starobní důchod ze dvou zdrojů - první část ze Sociální pojišťovny a druhou z jeho peněz naspořených a zhodnocených na jeho osobním důchodovém účtu.

Jeho důchod z 1. pilíře bude záviset na počtu odpracovaných roků, na velikosti příjmů za celý jeho pracovní život a na vývoji slovenské ekonomiky. Za období, kdy občan přispíval současně do 1. i 2. pilíře, bude jeho důchod z 1. pilíře snížený o polovinu a nahradí ho důchod z 2. pilíře.

Důchod z 2. pilíře bude záviset od zhodnocení peněz na osobním důchodovém účte, které se budou investovat v důchodových fondech. Občan ovšem nebude předem znát výšku svého důchodu z 2. pilíře, protože ten bude záviset na zhodnocení peněz na finančním trhu. Účast na druhém pilíři je ve slovenském případě ovšem možná pouze tehdy, pokud do něj občan přispívá alespoň deset let.

Jako výhodu vstupu do 2. pilíře propagovala slovenská vláda i fakt, že peníze na osobním důchodovém účtu budou soukromým majetkem občana a v případě smrti je tedy zdědí příslušní dědicové.

Soukromé důchodové správcovské společnosti, které budou prostřednictvím důchodových fondů zhodnocovat peníze, které občané odvedou na osobní účty, budou fungovat podle přísných pravidel a pod silnou kontrolou státu. Stát bude vystupovat jako finální garant fungování 2. pilíře.

1. a 2. pilíř důchodového systému patří mezi pilíře povinné. Bez ohledu na to, zda se občan rozhodne vstoupit do 2. pilíře nebo zůstane pouze u odvodů do Sociální pojišťovny, bude se moci, stejně jako dosud, na důchod zabezpečit ještě doplňkovým důchodovým pojištěním. Ta reprezentuje tzv. 3. pilíř důchodového systému. Hlavní rozdíl od 2. pilíře spočívá v tom, že pojištění v 3. pilíři (doplňkovém) je dobrovolné - platí ho občan ze své mzdy podle vlastního rozhodnutí.

Slovenský důchodový systém tedy zavádí pro občana možnost rozhodnout o části svého důchodu. Zároveň mu však při každém zvoleném postupu dává minimální jistotu a garanci státního dohledu.